

Verbijzonderde interne controle rapportage van bevindingen

juli t/m december 2023

Team SFC

Opgesteld door: Jeffrey van Eijk (senior auditor) en Judith van Luling (auditor)

Teammanager: Jaap Pranger

Datum: 13-6-2024

Inhoudsopgave

Inleiding en ontwikkelingen	1
1. Inkopen	4
1.1 Invoeren van duidelijkere instructies ten aanzien van controle op prestatielevering en de gefactureerde prijs (3-way match) en het opslaan/ registreren van documentatie.	4
1.2 Controle op juiste tenaamstelling van inkomende facturen vooraf behandeling van de factuur	4
1.3 Uitgaven en inkomsten toerekenen aan de boekjaren waarop ze betrekking hebben	4
2. Europees aanbesteden	5
2.1 Team inkoop altijd betrekken (voor deskundigheid m.b.t. proces aanbesteden) bij het aangaan van een opdracht vanaf €50K.	5
2.2 Gedurende het jaar vaker monitoren op uitgaven per opdracht per crediteur om eerder onrechtmatigheden te signaleren (contractregister is vereist).	5
3. Investerings en kredieten	5
3.1 Invoeren controle of een investering voldoet aan de investeringscriteria	5
3.2 Invoeren 4-ogenprincipe voor het bepalen van afschrijvingstermijnen van investeringen	6
3.3 Meerdere keren per jaar monitoren op overschrijdingen en onderschrijdingen van investeringskredieten .	6
3.4 Invoeren van duidelijkere instructies voor investeringen ten aanzien controle op prestatielevering en de factuurde prijs (3-way match)	6
4. Vaststellen subsidies	6
4.1 Gebruik maken van eerste lijn dossiercontroles inclusief een zichtbare vastlegging.....	7
4.2 Opstellen van een actueel subsidieoverzicht indien mogelijk in een applicatie.....	7
4.3 Invoeren van een 4-ogenprincipe subproces vaststellen subsidies	7
5. Verhuuropbrengsten	7
5.1 Een totaalbeeld krijgen van het gemeentelijk vastgoed en de huurbezetting.....	7
5.2 Gemeentelijk vastgoed verhuren o.b.v. een geldige (verlengde) huurovereenkomst.....	8
5.3 Verhuurdocumentatie (huurovereenkomst en huurofferte) altijd autoriseren door een bevoegde functionaris.....	8
5.4 Inzicht krijgen in het (verhuurde) commerciële vastgoed	8
6. WMO, jeugd en PGB	8
6.1 Bevindingen controle processen WMO en jeugd.....	8
6.2 Bevindingen prestatie controle WMO, jeugd en PGB	9
6.3 Adviespunt aansluiting hoogte PGB met SVB portaal opgevolgd	9
6.4 Participatiewet	9
7. Memoriaalboekingen	10
7.1 Memoriaalboekingen altijd onderbouwen	10
7.2 Invoeren van een zichtbaar vastgelegde 4-ogenprincipe op memoriaalboekingen	10
8. Begrotingswijzingen / administratieve wijzingen en begrotingscriterium	10
8.1 Invoeren zichtbare vastlegging 4-ogenprincipe	10

8.2 Nauwkeuriger begroten (begrotingscriterium)	11
9. Mutaties reserves	11
10. M&O beleid (Misbruik & Oneigenlijk gebruik)	11
11. GREX verkopen	11
12. Omgevingsleges (WABO)	12
13. Wet FIDO	12
14. Periode 13	12

Inleiding en ontwikkelingen

Dit betreft de rapportage van bevindingen van de VIC over de tweede helft van 2023. De VIC rapporteert elk half jaar de bevindingen en aanbevelingen a.d.h.v. de uitgevoerde controlewerkzaamheden in deze rapportage. Ten grondslag aan de verbijzonderde interne controles ligt een jaarlijks geactualiseerd VIC plan.

Over de tweede helft van 2023 zijn de volgende processen/ posten in scope genomen voor de controles:

- Inkopen;
- Europees aanbesteden;
- Investerings en kredieten;
- Subsidies;
- Verhuuropbrengsten;
- WMO
- Jeugd
- PGB
- Participatiewet
- Memoriaalboekingen
- Begrotingswijzingen/administratieve wijzingen
- Mutaties reserves
- M&O beleid
- GREX verkopen
- Omgevingsleges (WABO)
- Wet Fido

De aanbevelingen en adviezen van de VIC en controlerend accountant worden gemonitord m.b.v. de auditmonitor. Ten opzichte van het eerste half jaar heeft de organisatie al aanbevelingen opgevolgd en geïmplementeerd in de interne beheersing van de processen. Binnen de organisatie is meer aandacht gekomen voor interne beheersing en risicomanagement dus dit krijgt een steeds meer prominente rol in de bedrijfsvoering.

In onderstaande tabel is een samenvatting gegeven van de belangrijkste aanbevelingen n.a.v. de verbijzonderde interne controles van het tweede half jaar 2023. De aanbevelingen komen voort uit bevindingen en zijn nader toegelicht in de hoofdstukken. Daarnaast is in onderstaand tabel een prioriteit van opvolging gegeven.

Proces	Aanbeveling	Prioriteit opvolging
Inkopen	1.1 Invoeren van duidelijkere instructies ten aanzien van controle op prestatielevering en de gefactureerde prijs (3-way match) en het opslaan/ registreren van documentatie.	Hoog
	1.2 Controle op juiste tenaamstelling van inkomende facturen vooraf behandeling van de factuur	Midden
	1.3 Uitgaven en inkomsten toerekenen aan de boekjaren waarop ze betrekking hebben.	Midden
Europees aanbesteden	2.1 Team inkoop altijd betrekken (voor deskundigheid m.b.t. proces aanbesteden) bij het aangaan van een opdracht vanaf €50K.	Midden
	2.2 Gedurende het jaar vaker monitoren op uitgaven per opdracht per crediteur om eerder onrechtmatigheden te signaleren (contractregister is hiervoor nodig).	Midden
Investerings en kredieten	3.1 Invoeren controle of een investering voldoet aan de investeringscriteria	Midden
	3.2 Invoeren 4-ogenprincipe voor het bepalen van afschrijvingstermijnen van investeringen	Hoog
	3.3 Meerdere keren per jaar monitoren op overschrijdingen en onderschrijdingen van investeringskredieten	Hoog
	3.4 Invoeren van duidelijkere instructies voor investeringen ten aanzien controle op prestatielevering en de facturerende prijs (3-way match)	Hoog
Subsidies	4.1 Gebruik maken van eerste lijn dossiercontroles inclusief een zichtbare vastlegging	Hoog
	4.2 Opstellen van een actueel subsidieoverzicht indien mogelijk in een applicatie	Midden
	4.3 Invoeren van een 4-ogenprincipe subproces vaststellen subsidies	Hoog
Verhuuropbrengsten	5.1 Een totaalbeeld krijgen van het gemeentelijk vastgoed en de huurbezetting	Hoog
	5.2 Gemeentelijk vastgoed verhuren o.b.v. een geldige (verlengde) huurovereenkomst	Hoog
	5.3 Verhuurdocumentatie (huurovereenkomst en huurofferte) altijd autoriseren door een bevoegde functionaris	Hoog
	5.4 Inzicht krijgen in het (verhuurde) commerciële vastgoed	Midden
Memoriaalboekingen	7.1 Memoriaalboekingen altijd onderbouwen	Hoog
	7.2 Invoeren van een zichtbaar vastgelegde 4-ogenprincipe op memoriaalboekingen	Hoog
Begrotingswijzingen/ administratieve wijzingen en begrotingscriterium	8.1 Invoeren zichtbare vastlegging 4-ogenprincipe	Hoog
	8.2 Nauwkeuriger begroten	Hoog
Wet FIDO	13.1 Opstellen van een procesbeschrijving treasury/ wet FIDO	Midden

De organisatie maakt gebruik van het 3 lines of defence model. Dit houdt in dat het uitvoerende team (1^e lijn) binnen hun proces(sen) gebruik maakt van interne beheersmaatregelen zoals functiescheiding, procuratieregeling, 4-ogenprincipe, toegangsbeveiliging, verbandcontroles etc. om het proces zo goed mogelijk in control te houden. Effectieve interne beheersmaatregelen mitigeren namelijk de kans op fouten en fraude.

Gezien de interne controles van de VIC, is de werkwijze dat de VIC op basis van data van het proces een steekproef uitzet en de 1^e lijn (team) de interne controle uitvoert. Vervolgens reviewt de VIC (3^e lijn) de uitkomsten. De bevindingen bespreekt de VIC met de proceseigenaren en na overleg worden bevindingen opgenomen in de halfjaarlijkse rapportage van bevindingen van de VIC. De bevindingen en aanbevelingen worden genoteerd in de (centrale) auditmonitor. De VIC monitort meerdere keren per jaar wat de stand van zaken is van de opvolging door de 1^e lijn. De business controller (2^e lijn) ondersteunt de VIC en agendeert de aanbevelingen in de tertiaalgesprekken van de teams.

De implementatie van het 3 lines of defence model is praktisch nog niet voldoende in werking getreden binnen de organisatie. Er is verwarring wie verantwoordelijk is voor wat binnen de 3 lijnen. Het is daarom van belang om dit model te verduidelijken zo dat er meer bewustwording ontstaat hoe er geopereerd moet worden conform het model. Dit project organisatiestructuur is onderhanden bij de directie. Het implementatieplan wordt vervolgens opgenomen in het jaarplan SFC 2024/2025.

1. Inkopen

1.1 Invoeren van duidelijkere instructies ten aanzien van controle op prestatielevering en de gefactureerde prijs (3-way match) en het opslaan/ registreren van documentatie.

Het aantonen en onderbouwen van geleverde prestatiedocumentatie en prijsdocumentatie is een belangrijk onderdeel binnen het proces inkopen (3-way match). Deze interne controles en vastleggingen zijn belangrijk ter voorkoming dat er onrechtmatig kosten betaald worden. Bijvoorbeeld als er niet geleverd of gefactureerd is conform afspraak. N.a.v. de interne controles op de inkopen heeft de VIC geconstateerd dat controleren en onderbouwen van prestatielevering en prijs (nog steeds) een groot punt van aandacht is. Er is enige vordering geboekt in het proces ten opzichte van voorgaande periode maar dit is nog niet zoals gewenst.

In de huidige werkwijze wordt de prestatielevering van inkoopfacturen nog in onvoldoende mate zichtbaar gecontroleerd en vastgelegd. Er is geen formele werkinstructie voor de prestatie akkoordverklaarders, budgethouders of -beheerders beschikbaar, waarin is beschreven aan welke eisen moet worden voldaan alvorens de prestatielevering mag worden goedgekeurd. Daarnaast is er geen vastgesteld beleid t.a.v. het registreren van onderliggende bewijsstukken om de prestatie te onderbouwen met bijvoorbeeld een pakbon, geautoriseerde urenregistratie, getekende opleverdocumentatie, rapportage (met bevindingen), foto, uitnodiging, (online) publicatie of overige documentatie om vast te stellen dat de prestatie is geleverd. Hierdoor is het voor de prestatie akkoordverklaarders onduidelijk wat er van hen wordt verwacht (rol, verantwoordelijkheid, registratie en documentatie) bij de goedkeuring van prestatielevering. Het missen van een nauwkeurige prestatiecontrole kan ertoe leiden dat inkomende facturen worden betaald waarvan de prestaties door leveranciers niet of niet conform afspraak is geleverd. Zonder een juiste interne controle is de kans groot dat er onterecht lasten betaald worden.

Bij de prijscontrole is het van belang dat een prijs akkoordverklaarder een check doet of de gefactureerde prijs op de factuur overeenkomt met de vooraf overeengekomen prijsafspraken. De prijsafspraken zijn vooraf bepaald en vastgelegd in bijvoorbeeld de getekende overeenkomst, opdracht, contract, offerte, indexatie/verleningsbrieven of vaste afneemprijzen. In de interne controles is regelmatig vastgesteld dat de gefactureerde prijs afwijkt t.o.v. de gemaakte prijsafspraken. In deze gevallen was hier ook geen duidelijke onderbouwing voor. In dit geval zijn er niet overeengekomen prijzen gefactureerd wat kan leiden tot een onterechte of te hoge betaling.

Indien de prestatielevering in het inkoopproces niet zichtbaar kan worden aangetoond, is het risico aanwezig dat ten onrechte betalingen worden gedaan aan derden. Tevens verhoogd dit het risico dat fraude onopgemerkt kan plaatsvinden. Daarom heeft de VIC geprobeerd in 2023 om de prestatielevering achteraf alsnog vast te stellen. De VIC adviseert een intern beleid voor inkoopfacturen (vanaf een minimumbedrag) waarin duidelijke instructies staan beschreven voor medewerkers welke betrokken zijn bij het autoriseren van inkoopfacturen. D.w.z. dat prijsdocumentatie (onderliggende prijsafspraken) en prestatielevering documentatie opgeslagen worden in een (digitaal) dossier gekoppeld aan de inkoopfactuur. Dit is mogelijk met een contracten/verplichtingenadministratie. Zo kan eenvoudiger tijdens het goedkeuren van de inkoopfactuur vastgesteld worden of de gefactureerde prijs aansluit op de onderliggende prijsafspraken en dat prestatie geleverd is conform afspraak. Door deze dossiers op te slaan is het achteraf vast te stellen, door de VIC en controlerend accountant, dat er een check is geweest op prijs en prestatie door de bevoegde functionarissen welke akkoord hebben gegeven voor betaling van de factuur.

1.2 Controle op juiste tenaamstelling van inkomende facturen vooraf behandeling van de factuur

In de interne controles is enkele keren geconstateerd dat de tenaamstelling op de factuur niet gericht is aan de gemeente. Deze facturen zijn in behandeling genomen en uiteindelijk betaald. De tenaamstelling moet verplicht juist zijn om een factuur te kunnen betalen. Dit kan anders tot problemen zorgen met de belastingdienst.

1.3 Uitgaven en inkomsten toerekenen aan de boekjaren waarop ze betrekking hebben

Enkele keren is vastgesteld dat er kosten m.b.t. een ander boekjaar geboekt zijn in boekjaar 2023. Alsnog zijn er verbeterstappen gemaakt t.o.v. voorgaande jaren. In het stelsel van baten en lasten conform het BBW worden uitgaven en inkomsten toegerekend aan de boekjaren waarop ze betrekking hebben. Dit betekent dat - als er

bijvoorbeeld een congres is georganiseerd aan het einde van het jaar - de lasten op dat jaar worden geboekt; ook als de rekening pas in het volgende kalenderjaar binnenkomt en wordt betaald. Praktisch gezien is het administratief gezien vervelend om na langere tijd een oude factuur te ontvangen omdat eerdere boekjaren gesloten kunnen zijn. In de ideale situatie houdt de administratie / business controller rekening met nog te ontvangen factuur per einde boekjaar. De verwachten lasten kunnen geboekt worden in het juiste boekjaar en op de balans boek je de factuur onder nog te ontvangen facturen onder de overlopende passiva.

2. Europees aanbesteden

Team inkoop heeft de spendanalyse uitgevoerd over 2023. De VIC heeft de analyse besproken met team inkoop en een review uitgevoerd. Dit proces is verlopen conform het 3 lines of defence model. Voor de gemeente Woerden is een totaal van €1.386K aan financiële rechtmatigheidsfouten geconstateerd. In paragraaf bedrijfsvoering van het jaarverslag 2023 is toelichting gegeven hoe de onrechtmatigheden tot stand zijn gekomen en hoe de organisatie financiële onrechtmatigheden in de toekomst wilt voorkomen. Voor de gemeente Oudewater zijn geen financiële rechtmatigheidsfouten geconstateerd in 2023.

2.1 Team inkoop altijd betrekken (voor deskundigheid m.b.t. proces aanbesteden) bij het aangaan van een opdracht vanaf €50K.

Om financiële rechtmatigheidsfouten te voorkomen adviseert de VIC om verplichtingen boven de €50K altijd in samenspraak met team inkoop aan te gaan. Team inkoop is namelijk deskundig in het aanbesteden. Team inkoop adviseert om een inkooptemplate te gebruiken als hulpmiddel om aan te besteden. Voor elke opdracht zou een nauwkeurige kostenraming gemaakt moeten worden om inzicht te krijgen wat de vermoedelijke opdrachtwaarde zal zijn over de looptijd. Op basis van de kostenraming kan ingeschat worden hoe de inkoop of aanbestedingsprocedure moet verlopen. Daarnaast is het van belang om medewerkers welke opdrachten verlenen, bewuster te maken en indien nodig bij te scholen/ informatie te delen op het intranet over hoe de aanbestedingsprocedure moet verlopen conform de wetgeving. Team inkoop voert per 2024 al accountgesprekken.

2.2 Gedurende het jaar vaker monitoren op uitgaven per opdracht per crediteur om eerder onrechtmatigheden te signaleren (contractregister is vereist).

Momenteel voert team inkoop de spendanalyse jaarlijks uit. Om toekomstige onrechtmatigheden te mitigeren is het aan te raden om meerdere keren per jaar een spendanalyse uit te voeren. Dit verkleint het risico op onrechtmatigheden omdat er meerdere keren per jaar gemonitord wordt op de uitgaven per opdracht en crediteur in plaats van eenmalig per jaar. Op deze methode kan tijdiger beoordeeld worden of een huidige opdracht opengebroken moet worden en of werkzaamheden samengevoegd kunnen worden om toekomstige financiële rechtmatigheidsfouten te voorkomen. Voor sommige onrechtmatigheden is al een nieuwe aanbestedingsprocedure in gang gezet of wordt onderzocht wat de mogelijkheden daartoe zijn.

Het in gebruik nemen van een inkoopmodule/ contractregister is een belangrijk hulpmiddel om een beter totaalbeeld te krijgen van de opdrachtwaarde incl. raming, contractduur en uitgaven per crediteur/ opdracht. Een contractregister zou daarom de werkzaamheden van de spendanalyse kunnen vergemakkelijken en reduceren. Momenteel loopt er een pilot bij team realisatie en beheer met een inkoopmodule.

Complimenten vanuit de VIC voor de soepele samenwerking met team inkoop.

3. Investerings en kredieten

3.1 Invoeren controle of een investering voldoet aan de investeringscriteria

Een investering mag enkel geactiveerd worden als de investering voldoet aan de investeringscriteria. Het komt voor dat investeringen onterecht geactiveerd worden op de balans. Dit is in 2023 meerdere keren tijdig

gecorrigeerd door de 2^e lijn vooraf de jaarrekeningcontrole van de controlerende accountant. Om beter onderscheid te kunnen maken tussen investeringen en lasten raadt de VIC aan de budgethouders aan om notitie materiele vaste activa BBV te gebruiken om te bepalen of een investering geactiveerd mag worden. De budgethouder kan bij twijfel ook advies vragen aan de business controller (2^e lijn). Het is aan te raden om de onderbouwing voor activatie vast te leggen in een template/ document en deze aan te leveren aan de business controller ter onderbouwing voor het activeren van de investering.

3.2 Invoeren 4-ogenprincipe voor het bepalen van afschrijvingstermijnen van investeringen

Er is controle uitgevoerd of de afschrijvingstermijnen van de geactiveerde investeringen 2023 overeenkomen met de vastgestelde afschrijvingstabel. De VIC heeft geconstateerd dat het voorkomt dat er geactiveerde investeringen zijn met een afwijkende afschrijvingstermijn t.o.v. de vastgestelde afschrijvingstabel door de raad.

De afschrijvingstermijnen van geactiveerde investeringen worden bepaald tijdens het opstellen van de begroting. De VIC raadt aan om in het proces opstellen begroting een 4-ogenprincipe te implementeren als processtap voor controle op nauwkeurigheid van de afschrijvingstermijnen (conform de afschrijvingstabel). Deze controlestap is preventief en mitigeert onjuiste afschrijvingstermijnen van geactiveerde investeringen. Het is belangrijk dat budgethouders ook meer bewust worden van het gebruiken van afschrijvingstermijnen conform de geldende afschrijvingstabel. Het is namelijk niet de bedoeling dat er zelf verzonden afschrijvingstermijnen in gebruik genomen worden.

3.3 Meerdere keren per jaar monitoren op overschrijdingen en onderschrijdingen van investeringskredieten

Er zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd voor de controle op investeringskredieten in 2023. Er zijn wel onderschrijdingen geconstateerd groter dan de afgesproken afwijkingen maar deze worden nader toegelicht in het jaarverslag conform de interne spelregels. Dit betreffen daarom geen financiële onrechtmatigheden. De VIC raadt aan team financiën (betrokken business controllers) aan om meerdere keren per jaar een interne analyse uit te voeren op de realisatie van de investeringskredieten om onrechtmatige overschrijdingen en onderschrijdingen (niet conform de interne spelregels) te voorkomen. Voor advies over de interne spelregels mag de VIC benaderd worden.

3.4 Invoeren van duidelijkere instructies voor investeringen ten aanzien controle op prestatielevering en de factureerde prijs (3-way match)

In de controle is geconstateerd dat prijs en prestatiedocumenten niet overal aantoonbaar waren. Voor een nadere toelichting van deze aanbeveling wordt doorverwezen naar hoofdstuk inkopen.

4. Vaststellen subsidies

Jaarlijkse subsidies moeten aangevraagd worden voor 1 september van het jaar voorafgaand aan het subsidietijdvak waarvoor de subsidie is aangevraagd. Over de tweede helft van 2023 heeft de VIC daarom de subsidievaststellingen gecontroleerd van de selectie gecontroleerde subsidies in de eerste helft van 2023. Na het eerste half jaar zijn er geen materiele bedragen aan subsidies aangevraagd. De controle op de vaststelling van de subsidies is noodzakelijk omdat de vaststelling van een subsidie relevant is voor de rechtmatigheidsverantwoording. De subsidies 2023 zullen rond juni/ juli 2024 vastgesteld worden. Dit is na het jaarrekeningtraject dus om deze reden is de vaststelling van het voorgaande jaar van de subsidies voldoende ter onderbouwing voor de rechtmatigheidsverantwoording 2023. Na het jaarrekeningtraject controleert de VIC alsnog de vaststellingen van de subsidies 2023.

De VIC heeft gedurende het tweede half jaar over 2023 de volgende bevindingen geconstateerd m.b.t. het proces subsidies:

- Uit Decos Join (applicatie voor subsidieregistratie) is geen totaaloverzicht te genereren van alle subsidies. Om deze tekortkoming te ondervangen is een subsidieregister in Excel bijgehouden door de subsidiecoördinator(en) als een soort sub administratie. De VIC heeft vernomen en geconstateerd dat

dit Excel-bestand niet altijd tijdig, nauwkeurig en volledig is bijgewerkt. Het huidige proces van registreren van subsidies kan efficiënter ingericht worden om het risico op (menselijke) fouten te beperken. Hiervoor moeten de tekortkomingen in de applicatie Decos Join opgelost worden.

- Er zijn subsidies verleent buiten de subsidiecoördinatoren door onderbezetting binnen het cluster (geconstateerd bij Oudewater). De VIC adviseert om ten alle tijden het voorgeschreven interne subsidieproces te hanteren en hier niet buiten te treden.
- De VIC heeft geconstateerd dat er geen sprake is van zichtbare vastlegging van de vaststellingen. Hierdoor is het niet achteraf zichtbaar op basis van welke criteria en overwegingen een subsidie is toegekend en respectievelijk vastgesteld.
- Er is geconstateerd dat er geen sprake is van een vier-ogenprincipe in het proces vaststellen van een subsidie.
- De VIC heeft vastgesteld dat checklisten in Decois Join onvolledig gevuld zijn en onderliggende onderbouwing ontbreekt.

In de periode van de controle van de VIC was het cluster subsidies onderbezet onder andere door langdurige afwezigheid van medewerkers. Hierdoor was het niet mogelijk om te werken volgens het 3 lines of defence model. Het doel is om in de komende periode wel te werken conform het 3 lines of defence model. Dit is te realiseren door interne beheersingsmaatregelen te implementeren in het proces onder andere door het gebruik maken van functiescheiding in het aanmaken en uitgeven van een beschikking en de vaststelling en het opvolgen van de andere (oude) verbeterpunten. In de inleiding is het model nader toegelicht.

4.1 Gebruik maken van eerste lijn dossiercontroles inclusief een zichtbare vastlegging

De VIC adviseert de subsidiecoördinator om een subsidiebeleid op te stellen waarbij ook ingegaan wordt op de zichtbare toetsing door de beleidsmedewerker (vier-ogenprincipe). Daarnaast adviseert de VIC aan de subsidiecoördinator om zelf interne controles zoals eerste lijn controles (bijvoorbeeld o.b.v. subsidiebedragen/ steekproeven) uit te voeren om de kwaliteit van de dossiers en checklisten te toetsen. Hierbij is zichtbare vastlegging erg belangrijk.

4.2 Opstellen van een actueel subsidieoverzicht indien mogelijk in een applicatie

De VIC adviseert om een subsidieregister op te stellen en deze periodiek te herijken zo dat ten alle tijden een actueel overzicht beschikbaar is (indien mogelijk in een applicatie).

4.3 Invoeren van een 4-ogenprincipe subproces vaststellen subsidies

De VIC adviseert om een vier-ogenprincipe in te richten in het subproces vaststellen van subsidies in Decos Join. Hierdoor dwingt Decos Join een vier-ogenprincipe af inclusief een zichtbare vastlegging wat de kans op fouten mitigeert.

De VIC adviseert de bevindingen en adviespunten uit VIC verslag eerste helft van 2023 ook nog eens door te lezen om het proces subsidies te optimaliseren. Er zal daarnaast ook een verbeterplan moeten komen op het implementeren van het 3 lines of defence model waar de organisatie gebruik van maakt. Dit zal mogelijk te implementeren zijn als er voldoende capaciteit is binnen het team. De VIC stelt het op prijs als er de komende periode een tijdigere en nauwere communicatie is tussen de VIC en de subsidiemedewerkers. Uiteindelijk heeft de VIC contract gekregen met de uitvoerende medewerkers en is de VIC erg geholpen met de uitvraag. Dank hier voor!

5. Verhuuropbrengsten

5.1 Een totaalbeeld krijgen van het gemeentelijk vastgoed en de huurbezetting

Er is binnen de team verhuur geen inzicht over de volledigheid van de totale vastgoedportefeuille van de gemeente. De financiële administratie heeft door middel van de WOZ-aanslagen 2024 een analyse gemaakt om de vastgoedportefeuille van de gemeente te bepalen. De volgende stap is om te analyseren welke panden zijn verhuurd en of tijdig de juiste huren gefactureerd worden. Het doel is om te controleren of de huuropbrengsten

volledig worden geïnd door de gemeente. Het issue is nog niet onderhanden genomen bij team verhuur. De VIC adviseert om tijdig te starten.

5.2 Gemeentelijk vastgoed verhuren o.b.v. een geldige (verlengde) huurovereenkomst

De VIC heeft in de controles geconstateerd dat gemeentelijk vastgoed verhuurd is zonder een (nog) geldige onderliggende huurovereenkomst. Dit komt o.a. voor in de praktijk voor als de looptijd van de huurovereenkomst is verstreken en niet verlengd.

Het advies van de VIC is om in VBS (rsub administratie verhuren) een application control in te richten waardoor VBS een signaal geeft zodra een huurovereenkomst op korte termijn afloopt. Het is de verantwoordelijkheid van beleidsmedewerker vastgoed om na te gaan of adequate opvolgacties in gang zijn gezet om een huurovereenkomst tijdig te verlengen of te beëindigen. VBS kan een signaal geven maar de gebruikers dienen te monitoren en de signaleren tijdig en juist op te volgen om te voorkomen dat er verhuuropbrengsten zijn zonder een geldige huurovereenkomst.

5.3 Verhuurdocumentatie (huurovereenkomst en huurofferte) altijd autoriseren door een bevoegde functionaris

De VIC heeft vastgesteld dat verhuurcontracten zoals huurovereenkomsten en huuroffertes niet altijd getekend zijn door een bevoegde functionaris van de gemeente. Het advies vanuit de VIC is om alle documenten te laten tekenen door een bevoegde functionaris (conform het mandaatregister) omdat dit vereist is voor de geldigheid van de onderlinge afspraken.

5.4 Inzicht krijgen in het (verhuurde) commerciële vastgoed

Voor de rechtmatigheidsverantwoording is het van belang om te controleren of commercieel vastgoed verhuurd is tegen marktconforme huurprijzen. Volgens beleidsmedewerker verhuur zijn er geen nieuwe commerciële huurcontracten aangegaan na haar indiensttreding per 2019. Gezien het feit dat er jarenlang geen (nieuwe) commerciële huurcontracten aangegaan zijn, laat de VIC de controle marktconformiteit commerciële verhuur achterwegen in 2023. Momenteel kan het team namelijk geen overzichten / onderliggende documentatie opleveren. In 2024 is het doel om deze administratie te actualiseren omdat het valt onder de rechtmatigheidsverantwoording

De communicatie liep in kwartaal 4 wat stroef met team vastgoed want het team was lastig bereikbaar door onderbezetting. De oplevering was later dan afgesproken waardoor er voor de VIC vertragingen zijn ontstaan. Uiteindelijk heeft de VIC het nodige kunnen uitvoeren en willen wij hier voor bedanken. Graag verwacht de VIC in de toekomst een soepelere samenwerking met team vastgoed. De directie zal ook input moeten leveren om de onderbezetting op het team op te vullen. De VIC adviseert de bevindingen en adviespunten uit VIC verslag eerste helft van 2023 aanvullend nogmaals door te lezen om het proces verhuuropbrengsten te optimaliseren. Er zal een verbeteringsplan moeten komen op het implementeren van het 3 lines of defence model waar de organisatie gebruik van maakt. Dit is te realiseren door interne beheersingsmaatregelen te implementeren in het proces en het opvolgen van alle aanbevelingen. In de inleiding is het model nader toegelicht.

6. WMO, jeugd en PGB

6.1 Bevindingen controle processen WMO en jeugd

Team sociaal domein heeft op basis van de uitgezette steekproeven door de VIC het tweede half jaar, als 1^e lijn, conform het 3 lines of defence model detailcontroles uitgevoerd. De VIC heeft als 3^e lijn vervolgens integrale reviews uitgevoerd op de 1^e lijn controles. Hierbij heeft de VIC de volgende bevindingen geconstateerd;

- De controles van team sociaal domein zijn adequaat, overzichtelijk en op tijd uitgevoerd. De medewerkers hebben inhoudelijk veel kennis van de wet- en regelgeving m.b.t. sociaal domein.
- Bij een aantal dossiers ontbreekt het ondersteuningsplan in het dossier in Cumulus
- ID-check op heronderzoeksverslag en OSP zijn niet zichtbaar vastgelegd bij een aantal dossiers;

- Een beschikking van een vervangend middel (rolstoel) heeft geen ingangs- en einddatum.
- Bij een tweetal jeugdwet dossiers is de ID-check niet vastgelegd.

6.2 Bevindingen prestatie controle WMO, jeugd en PGB

In kwartaal 4 zijn er controles door sociaal domein in afstemming met de VIC uitgevoerd om de prestatielevering te controleren van gedeclareerde zorg van zorgaanbieders over geheel 2023.

Voor gedeclareerde zorg door zorgaanbieders dat valt binnen een accountantscontroleverklaring is de prestatie niet intern gecontroleerd omdat we hierop kunnen steunen. We steunen op de controlewerkzaamheden, kennis en kunde van de controlerend accountants van de zorgaanbieders. Er zijn geen financiële rechtmatigheidsfouten groter dan de rapporteringstolerantie geconstateerd in de controleverklaringen van de zorgaanbieders. Door het niet ontvangen van zorgverklaringen van zorgaanbieders hebben we in 2023 een onzekerheid van €123K voor Woerden en €8K. Dit heeft geen grote impact op het oordeel van de controleverklaring gehad.

Om in de toekomst minder afhankelijk te zijn van accountantsverklaringen van de zorgaanbieders gaat het sociaal domein intern prestatiecontrole uitvoeren m.b.v. heronderzoeken en gespreksverslagen. De gemeente Woerden is hier mee van start gegaan per 2024. De gemeente Oudewater moet dit proces intern nog invoeren omdat momenteel de capaciteiten er nog niet voor zijn.

Voor het gedeelde gedeclareerde zorg dat niet valt onder een accountantsverklaring is door de organisatie zelf prestatiecontrole uitgevoerd. Door middel van steekproeven zijn controleselecties gemaakt. Het sociaal domein heeft de selectie cliënten of hun vertegenwoordiger(s) gebeld door een belscips aan te houden dat afgeleid is uit besluit decentrale overheden BADO. Onze accountant (ETL) is akkoord gegaan met de kwaliteit van deze belcontrole op prestatielevering van de zorgaanbieders. Er zijn geen bijzondere bevindingen geconstateerd tijdens deze prestatiecontrole. Vastgesteld dat onder de selectie prestatie is geleverd conform de gemaakte afspraken.

Door te steunen op uitgegeven controleverklaringen van accountants en m.b.v. deze controle is vastgesteld dat de prestatie van de gedeclareerde zorg is geleverd door de zorgaanbieders aan de cliënten. De VIC adviseert om in de toekomst minder afhankelijk te zijn van controleverklaringen van zorgaanbieder gegeven van controlerend accountants. Om zelf de interne beheersing volledig onder controle te krijgen is het aan te raden meer gebruik te maken van interne prestatiecontroles als heronderzoeken. Bij een afkeurende controleverklaring moet de prestatiecontrole namelijk achteraf alsnog intern uitgevoerd worden. Zoals eerder vermeld wordt hier voor de gemeente Woerden al meer gebruik van gemaakt.

6.3 Adviespunt aansluiting hoogte PGB met SVB portaal opgevolgd

De VIC heeft in de 1^e half jaar rapportage geadviseerd aan team sociaal domein om de hoogte van de PGB aan te sluiten met de hoogte die vastgelegd is in het portaal van de SVB. Budgetconformatie is namelijk een belangrijk aspect om de prestatielevering van PGB vast te stellen en daarom is het belangrijk dat deze aansluiting meerdere keren per jaar wordt uitgevoerd zodra een nieuw budget wordt toegekend aan een client en niet enkel achteraf. Het sociaal domein heeft het advies opgevolgd en voert momenteel 3 keer per jaar deze analyse uit.

6.4 Participatiewet

Ferm Werk is opgericht als de uitvoeringsorganisatie van de gemeenten Woerden en Oudewater voor de participatiewet en de Wet sociale werkvoorziening (Wsw). De participatiewet ligt volledig bij Ferm Werk dus om deze reden hoeven er geen interne controles uitgevoerd te worden door de VIC. Een goedkeurende controleverklaring 2023 van de controlerend accountant voor de jaarrekening van Ferm Werk 2023 is voldoende om te steunen op de naleving van wet- en regelgeving van de participatiewet van de gemeenten Woerden en Oudewater. De businesscontrollers hebben vastgesteld dat de concept jaarrekening 2023 overeen komt met de interne financiële administratie (K2F).

De complimenten vanuit de VIC voor team sociaal domein de nauwe samenwerking en tijdige aanleveringen.

7. Memoriaalboekingen

7.1 Memoriaalboekingen altijd onderbouwen

De VIC heeft vastgesteld dat de onderbouwingen van de memoriaalboekingen niet altijd consistent zijn opgeslagen in de financiële administratie (K2F). Dit is niet conform de interne afspraken met betrekking tot het aanmaken van memoriaalboekingen.

De VIC adviseert team financiën om de onderbouwing van de memoriaalboeking consistent in K2F op te slaan. De ideale situatie is dat onder elke memoriaalboeking in de financiële administratie onderbouwende documentatie is opgenomen als bijlage. De bedragen van de boekingsregels moeten te herleiden zijn uit de onderbouwing.

7.2 Invoeren van een zichtbaar vastgelegde 4-ogenprincipe op memoriaalboekingen

Het management van een organisatie wordt geacht altijd in staat te zijn de interne beheersing te doorbreken en zelfstandig handelingen uit te voeren. Als gevolg van dit risico is het nauwelijks mogelijk om op interne beheersingsmaatregelen te steunen gezien het risico op het doorbreken van de aanwezige interne beheersing niet volledig te mitigeren is. Gezien de betrokkenheid van het management en het belang van integer management voor het kunnen uitvoeren van een jaarrekeningcontrole wordt dit risico altijd als significant beschouwd door de accountant omdat de impact van daadwerkelijke doorbreking van de interne beheersing door het management op de jaarrekening als geheel en daarmee tevens op de accountantscontrole groot is. Memoriaalboekingen kunnen gemaakt worden om bijvoorbeeld verslaggevingsfraude te plegen. Het risico geldt voor elke organisatie dus niet alleen voor gemeenten.

Om dit risico te mitigeren raadt de VIC aan om een 4-ogenprincipe af te dwingen tussen het aanmaken en goedkeuren van memoriaalboekingen. De controleur controleert de aangemaakte memoriaalboeking a.d.h.v. onderliggende opgeslagen documentatie en autoriseert zichtbaar in de financiële administratie door bijvoorbeeld een afgedwongen digitale workflow door de applicatie. De vastlegging is belangrijke stap omdat het anders achteraf niet zichtbaar is dat de memoriaalboeking is aangemaakt en goedgekeurd d.m.v. het 4-ogenprincipe. Door een 4-ogenprincipe te implementeren in het proces mitigeer je het risico op verslaggevingsfraude (door het management). De VIC heeft tijdens het controleren op memoriaalboekingen geen signalen geconstateerd van verslaggevingsfraude. Wel komt het regelmatig voor dat memoriaalboekingen niet duidelijk onderbouwd zijn.

8. Begrotingswijzingen / administratieve wijzingen en begrotingscriterium

8.1 Invoeren zichtbare vastlegging 4-ogenprincipe

Tijdens de procesbespreking met de proceseigenaar is vastgesteld dat er geen zichtbaar 4-ogenprincipe is geconstateerd binnen het proces begrotingswijzingen. Hierdoor is er een risico dat begrotingswijzingen zonder onderliggend raadsbesluit worden verwerkt in de financiële administratie en er is een risico dat begrotingswijzingen onnauwkeurig worden geboekt in de financiële administratie. Een 4-ogenprincipe tussen de proceseigenaar en een controleur (dit kan bijvoorbeeld een business controller zijn) mitigeert deze risico's. In praktijk is er regelmatig een 4-ogenprincipe enkel wordt dit niet vastgelegd en daarom is het 4-ogenprincipe achteraf niet zichtbaar. De VIC adviseert daarom om het 4-ogenprincipe te documenteren en registeren in de financiële administratie.

Voor administratieve wijzingen (verschuivingen binnen taakvelden/ budgetten) adviseert de VIC ook een 4-ogenprincipe / akkoord van de budgethouders vastgesteld d.m.v. een document. Het is namelijk van belang dat alle budgethouders m.b.t. een administratieve wijzing, de wijzing controleren en zichtbaar autoriseren voor

akkoord. De VIC adviseert om dit proces te digitaliseren in de financiële administratie indien mogelijk.

8.2 Nauwkeuriger begroten (begrotingscriterium)

Voor onderdeel begrotingscriterium van de rechtmatigheidsanalyse heeft de VIC geconstateerd dat de begroting in een aantal gevallen flink afwijkt t.o.v. de realisatie. Begrotingsoverschrijdingen van lasten zijn niet toegestaan en zijn daarom altijd financieel onrechtmatig. Het streven is om deze financiële rechtmatigheidsfouten zo laag mogelijk te houden. Door de komst van de rechtmatigheidsverantwoording is het mogelijk dat ook onderschrijdingen en batenoverschrijdingen leiden tot financiële onrechtmatigheidsfouten. Het totaal financiële rechtmatigheidsfouten blijft in 2023 binnen de verantwoordingsgrens waardoor het college van B&W rechtmatig gehandeld heeft. Het doel is om dit ook jaarlijks zo te behouden. Er is kans dat de verantwoordingsgrens per 2024 wettelijk verlaagd gaat worden naar 2% i.p.v. 3%. Dit houdt in dat de marge kleiner zal zijn voor financiële onrechtmatigheden,

Wat opvalt is dat programma 6 (ruimtelijke ontwikkeling en wonen) flink afwijkt t.o.v. de begroting. Programma's 4 (Cultuur, economie en milieu) en 5 (Sport en Onderwijs) wijken ook flink af. De VIC heeft zelf geen onderzoek gedaan naar de exacte oorzaken per afwijking aangezien in het jaarverslag verschillenanalyses op programmaniveau zijn gepresenteerd. In paragraaf bedrijfsvoering van het jaarverslag zijn conform de regelgeving de financiële rechtmatigheidsfouten m.b.t. begrotingscriterium nader toegelicht.

Concluderend is het een prioriteit om nauwkeuriger te begroten binnen de organisatie. Hierbij is het van belang om bewust te zijn van het realistisch inschatten van het behalen van doelstellingen. Het kan namelijk voorkomen dat er een budget begroot is maar dat het budget niet wordt gebruikt binnen het boekjaar omdat het project bijvoorbeeld nog niet van start is gegaan. In het begrotingsproces moet daarom ook rekening gehouden worden met de looptijd van een budget. Daarnaast is het van belang vooraf een zo nauwkeurig mogelijke kostenraming te maken. De mens is namelijk geneigd om te ruim te begroten. Het effect hiervan is dat er een groot deelbudget overblijft wat kan leiden tot een financiële rechtmatigheidsfout als er niet voldaan wordt aan de interne spelregels. De VIC geeft als advies om meerdere (deskundige) medewerkers te betrekken bij het begrotingsproces en te leren vanuit het verleden.

9. Mutaties reserves

Voor de rechtmatigheidsverantwoording is verplicht om te controleren of mutaties reserves gemaakt zijn op basis van een onderliggend raadsbesluit. Team financiën voert hier periodiek integraal controle op uit. De VIC heeft geconstateerd dat er conform de financiële verordening enkel mutaties van reserves hebben plaatsgevonden met een onderliggend raadsbesluit. Het eerste lijn controleproces verloopt soepel en conform het 3 lines of defence model. De vastleggingen zijn beschikbaar in de eerste lijn.

10. M&O beleid (Misbruik & Oneigenlijk gebruik)

Het M&O beleid is begin 2024 opgesteld door team financiën. Het M&O-beleid is op 16 april 2024 door het college van B&W vastgesteld. Het M&O is nog niet gecommuniceerd richting de ambtelijke organisatie. Het plan is om dit in de loop van 2024 te doen.

11. GREX verkopen

De VIC heeft een steekproef uitgevoerd op de GREX-verkopen Woerden. Oudewater had geen Grex verkopen in deze periode. Er zijn geen bijzondere bevindingen geconstateerd. Er is gewerkt conform het 3 lines of defence model. Team vastgoed was goed bereikbaar en erg behulpzaam. De oplevering was tijdig en volgens afspraak opgeleverd. GREX aankopen en het verloopoverzicht GREX controleert de accountant specifiek aangezien dit een risicopost is. De inkopenstroom van de GREX valt onder proces inkopen en is hiermee gecontroleerd door

de VIC.

12. Omgevingsleges (WABO)

De VIC heeft in de controles op de omgevingsleges geen fouten geconstateerd. Er is gewerkt conform het 3 lines of defence model. De complimenten aan team vergunningen voor de tijdige aanlevering en prettige samenwerking.

13. Wet FIDO

Voor de rechtmatigheidsverantwoording is de naleving van de wet FIDO gecontroleerd. Er zijn geen signalen geconstateerd dat de wet FIDO is overtreden. Het treasurystatuut is gepubliceerd. Momenteel mist een procesbeschrijving rondom treasury. De VIC raadt daarom aan om een procesbeschrijving op te stellen in 2024.

14. Periode 13

De VIC heeft in overleg met de accountant nauwelijks werkzaamheden uit hoeven voeren m.b.t. periode 13 aangezien de totaalbedragen periode 13 van de processen lager zijn uitgevallen dan de gebruikte uitvoeringsmaterialiteit. Enkel voor proces memoriaalboekingen zijn werkzaamheden uitgevoerd m.b.t. periode 13 aangezien het totaalbedrag materieel is. Zie voor de bevindingen H7. Memoriaalboekingen.